

2.2021

تەبىئىي پەنلەر مىللىيىتى

Журнал Қазақстан Республикасының Ақпарат және қоғамдық даму министрлігінде 20.03.2020 жылы тіркеліп, KZVPY00021491 куәлігі берілді.

2/2021

сәуір, мамыр, маусым

Сырқат адамды тегін емдеп, сауықтыру - басты парызым.

Ырғызбай Досқанаұлы

Ырғызбай әулие

РЕСПУБЛИКАЛЫҚ ҮШ АЙДА БІР ШЫҒАТЫН ҒЫЛЫМИ - ПЕДАГОГИКАЛЫҚ ЖУРНАЛ

Төрағасы - Бақытгүл КӨШЕРҚЫЗЫ, ҚР Білім беру ісінің үздігі, Ы.Алтынсарин төсбелгісі иегері, Шығыс қазақстан облысының, Тарбағатай ауданының «Құрметті азаматы».

Бас редактор - Есмбек Асылбекұлы

Ақылдастар алқасы:

Асхат Сайдахметұлы Смаилов-ШҚО, Тарбағатай ауданының әкімі.

Бақыт Қажыбаева - ШҚО, Тарбағатай ауданының құрметті азаматы, ҚР Білім беру ісінің үздігі.

Ғайни Тоқтарғазина - ШҚО, Тарбағатай ауданы, ардагер ұстаз.

Меир Гариполлаұлы Ескендіров – тарих ғылымдарының докторы, профессор.

Хамза САТИЕВ – ақпарат саласының үздігі, Қазақстанның Құрметті журналисі, ҚР Журналистер одағының мүшесі.

Уәзипа Ахметова Бөкешқызы-ШҚО, Тарбағатай ауданы, педагог, Ы.Алтынсарин төсбелгісі иегері.

МАЗМҰНЫ

И.Ю.Машков, Д.Р.Бородина. Особенности проведения занятий со студентами в оздоровительных группах в режиме дистанционного обучения.....	3
Х.И. Махперова, Э.В. Бородина, М.Г. Рыбинцева, С.В. Плехова. Дистанционный формат обучения по физической культуре в ВУЗах.....	4
Е.Е. Хайрушева. Научная работа кафедры РФИМЛ.....	7
М.К.Райымқұлова. Ұлы даланың ұлы есімдері Исатай Тайманұлына 230 жыл.....	8
К.К.Айтмұқашева. Қалыптастырушы бағалау арқылы оқушылардың түсінік деңгейін бағалау.....	8
Л.О. Тоқтағұлова. Үйсіндер туралы жазба деректер.....	10
Г.И.Касымова. Информатика алғырлары.....	11
М.М.Даулетбаева, А.С.Сағарбаева, Л.Н.Исмагулова. Тәрбие жұмысының маңызы.....	13
Н.М. Ахмеджанова, С.А. Елнсева, А.Ж. Сағымбаева. Салауатты өмір салтының әлеуметтік-мәдени мәселесі.....	15
Г.А.Жумагулова. Отбасымен бірлесе жеке тұлғаны қалыптастыру.....	17
К.К.Айтмұқашева. «Х» еліне саяхат. Х дыбысы мен әрпі.....	18
Т.Л. Тажыбаева, Г.Б. Танабекова. «Жасыл даму» - әл-Фараби атындағы ҚАЗҰУ басым бағыттары бірі.....	20
Д.В.Синьков, В.В.Лептиков, Н.У.Чыныбаев, В.А.Клепиков. Методические рекомендации по организации дистанционного обучения в ВУЗе по дисциплине «физическая культура».....	21
Ж.А.Бегалиева. Оқушылардың таным белсенділігін арттыру жолдары.....	26
Б.С.Омарғалиев. Білім нәрі тал бесіктен беріледі.....	27
Ғ.Б.Қалыбек. Өмірін ерлікпен өрнектегендер.....	28
О.И.Олефер. Учим таблицу умножения быстро, легко и с увлечением.....	29
А.М.Есбатырова. Білім негізі – бастауышта.....	31
Ж.Қ.Әшірәлиева, А.Е.Оразбаев. ҚАЗҰУ қашықтықтан оқыту – білім берудегі жаңа технологиялардың бірі.....	32
Р.Ж.Амиргалиева. Инновациялық технологияларды кәсіби білім беру үдерісіне қолдану.....	33
Г.А.Қасымова. Инновациялық технологиялар – болашақ кепілі.....	34
А.Е. Оразбаев, А.Д. Жігітбекова, Э.Н. Турдығалиева. Қазіргі заманауи жағдайдағы әкомәдениеттілік.....	35
Г.Ж.Айтжанов, М.С.Науанов, Г. К.Жетписбаев. Физическое воспитание студентов в ВУЗе.....	37
М.Ақай. Атмосфералық қысымның биіктікке байланысты өзгеруі.....	38
Д.Е.Зекенова. Этнографические материалы Ы.Алтынсарина – источник этнического познания «Казахов».....	39
Г.Х.Турганбаев. Жай бөлшектерді және аралас сандарды координаталық сәуледе кескіндеу.....	41
Н.Т.Серікбаев. Алгебралық бөлшектерді қосу және азайту.....	43
А.Т.Мусина. М.Әуезов «Жетім» әңгімесі.....	45
Р.Ж. Тангирбергенова. Казахстан – моя родина.....	47
Ж.Дүйсен. Компьютердің қызметі.....	47
А.Ө.Досанова. Программа жасаудың кіріктірілген ортасының құрамдас бөліктері- Integrated Environment Software Development Components.....	49
Ж.А.Ақбаева. Екі санның қатынасы, екі санның пайыздық қатынасы.....	52
Ө.Ү.Сегізбаев. Электр энергетикасы.....	53
А.Ю.Ахмедова. «Методические рекомендации по нормативам чтения в начальной школе».....	55
Г.М.Ағибаева. Эссе «Размышления о Жамбыле Жабаеве».....	57
Ж.О.Мукымжанова.Телебидің даналық сөздерінің тәрбиелік мәні.....	57
О.И.Олефер. Родина в произведениях М.Макагаева.....	58
А.К.Қожахан, Д.М.Ақубаева, М.Толқанбаев, И.Сламқұл.Төтенше жағдайлар мамандарын әзірлеудің маңыздылығы.....	60
А.К.Қожахан, М.Толқанбаев, И.Сламқұл. Білікті мамандар даярлауда білім берудің бүкіл жүйесі тінмді.....	61
Е.О. Джуашев, А.А.Нусипова, А.Ж.Сағымбаева. Жасөспірімдердің денсаулығын нығайтудың жолдары.....	62
А.Н.Натикулова. Ыбырай Алтынсарин.....	63

Дәні майдай тәтті,
Шағып қара тандап,
Оның аты -

ҚБ «Шаналақ» әдісі

Сабақты бекіту: «Тілші» әдісі арқылы жүзеге асады.
Ортаға бір тілші шығып, балаларға сұрақ қояды.

Сабақтың соңы:

- Сен кітапханаға бардың ба?
- Асханада қандай тағамдар жедің?
- Дәріханада нелер көп болады?
- Ауруханада кімдер жұмыс істейді?

Кері байланыс: «Білім шыңы» әдісі арқылы жүзеге асады.

ШҚО, Зайсан ауданы

«ЖАСЫЛ ДАМУ» - ӘЛ-ФАРАБИ АТЫНДАҒЫ ҚАЗҰУ БАСЫМ БАҒЫТТАРЫНЫҢ БІРІ

**Тажибаева Тамара Лашкаровна, Танабекова Гульжанат Бакытовна,
әл-Фараби атындағы ҚазҰУ, тұрақты даму бойынша ЮНЕСКО кафедрасының
оқытушылары**

Климаттың өзгеруімен, энергетикалық, су және азық-түлік қауіпсіздігімен байланысты өсіп отырған жаһандық қауіп-қатерлер жаңа шешімдер мен бүкіл әлемдік қауымдастықтың күш-жігерін біріктіруді қажет етеді.

Сөздің кең мағынасында «Жасыл даму» тұжырымдамасына негізделген жаңа тәсіл, жоғарыда аталған қиындықтарға қарсы тұрудың ортақ тетіктерін құруға мүмкіндік береді. Жасыл даму біріктіреді:

- **Ақылды даму:** білім мен инновацияға негізделген экономиканы дамыту.
- **Тұрақты даму:** ресурстарды, экологияны және бәсекелестікті ұтымды пайдалануға негізделген экономика құру;
- **Жан-жақты даму:** халықтың жұмыспен қамтылу деңгейінің артуына ықпал ету, әлеуметтік және аумақтық келісімге қол жеткізу.

Ресурстар мен энергия тиімділігі БҰҰ-ның тұрақты даму мақсатында (SDG, 2015) бекітілгендей, тұрақты экономикалық өсудің маңызды факторына айналуға. Бұл тұжырымды дамыған елдердің осы саладағы саясаты дәлелдейді. Мысалы, энергия мен ресурстарды тиімді пайдалану идеясы 21 мыңжылдықта Еуропалық Одақ (ЕО) елдері үшін негізгі ағымға айналды.

Біздің елімізде Қазақстан Республикасының Тұңғыш Президенті Н.Ә. Назарбаев әлемнің қазіргі, дәстүрлі әлеуметтік-экономикалық даму модельдерінен тұжырымдамаға көшу мақсатында Еуропа, Азия және Тынық мұхиты бассейні елдерінің арасындағы ынтымақтастықты нығайтуға бағытталған «Жасыл көпір» серіктестік бағдарламасын ұсынды. «Табиғи капиталды» ескере отырып және экологиялық стандарттарға бағдарланған «жасыл» даму болып табылады.

Ресурстарды пайдаланудың тиімділігінің төмен болуы қазақстандық экономиканың бәсекеге қабілеттілігін төмендетеді және біздің елдегі өмір деңгейіне кері әсер етеді. Бұл мәселенің ұлттық ауқымы технологиялық және басқарушылық процестердің жетілмегендігімен, материалдық-техникалық базаның нашарлауымен, ресурстарды сақтау дәстүрлерінің болмауымен, ресурстардың «сарқылмайтындығы» туралы терең ойлармен байланысты. Еуропалық Одақ елдерінен артта қалған артта қалушылықты, әсіресе, соңғы жиырма жыл ішінде еңсеру және алтыншы технологиялық тапсырыс шеңберіндегі Қазақстанның табысты инновациялық дамуы, жанартуды қажет етеді, ал екінші жағынан инновациялық идеялар мен технологиялар орталықтарын қалыптастыру жолымен жоғары деңгейге жетуі қажет. Мұндай орталықтар, ең алдымен, әлемдік деңгейдегі жетекші қазақстандық университеттер болуы керек.

Кәсіби құзыреттілікті ғана емес, сонымен бірге өмірлік нұсқаулықтарды, жас маманның белгілі бір дүниетанымын қалыптастыратын қоғамның «әлеуметтік капиталын» тасымалдаушылар ретіндегі университеттердің рөлі зор. Демек, Қазақстандағы экологиялық мәселелерді шешу жоғары сапалы экологиялық білімнің дамуымен ғана мүмкін болады.

Қазақстанның «жасыл экономикаға» көшу тұжырымдамасында (2013 ж.) мамандармен қамтамасыз ету және халықтың экологиялық мәдениетін қалыптастыру мәселелеріне үлкен көңіл бөлінген. Тұжырымдаманы сәтті жүзеге асыру үшін жоғары білікті мамандар мен басқарушы мамандарды даярлауды қоса алғанда, адами ресурстардың, дағдылар мен білімдердің жеткіліктілігін қамтамасыз ету қажет.

Келесі шарт - көпшілік арасында қоршаған ортаны қорғауға арналған жаңа экологиялық мәдениетті тәрбиелеу. Бұл қажетті:

1 Халық арасында энергияны, суды және басқа да табиғи ресурстарды пайдалануға жауапкершілікті және үнемділікті қалыптастыру, оны одан әрі өңдеу үшін тұрмыстық қалдықтарды бөлек жинау әдеттерін қалыптастыру;

2 Білім беру ұйымдарының оқу жоспарларына қоршаған ортаны қорғауға байланысты

такырыптарды толық енгізу. Бұл жас ұрпақтың табиғи ресурстарға деген құрмет мәдениетін тәрбиелеуге мүмкіндік береді және қосымша пайда әкеледі;

3 Ресурстарды пайдалану және экологиялық мәселелер туралы халықтың хабардарлығын арттыру үшін кең коммуникациялық науқан мен білім беру бағдарламаларын өткізу.

Мұндай шаралар жылыту және салқындату жүйелерін пайдалануға, қалдықтарды жоюға және суды пайдалануға қатысты халықтың мінез-құлқын өзгертуге ықпал етуі керек.

Жасыл даму саласындағы артта қалушылықты жою мен «жасыл экономиканы» тиімді жүзеге асырудың шешуші қадамы ресурстарды тиімді пайдалану проблемасына жүйелі көзқарас қалыптастыру, энергия мен ресурстарды тиімді пайдалану мәдениеті, білімі және технологиялары өндірісті, шоғырландыру және таратуды қамтамасыз етуге арналған болуы керек.

Осыған байланысты әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті (әл-Фараби атындағы ҚазҰУ) халықаралық қатынастарды белсенді дамытып, басшылық қызметтерді атқаруда. Сондықтан Әл-Фараби атындағы ҚазҰУ United Nations Academic Impact (UNAI) бағдарламасына кірген елдегі және аймақтағы алғашқы университет болды.

Әл-Фараби атындағы ҚазҰУ БҰҰ-ның RIO + 20 жаһандық форумының іс-қимыл бағдарламасы бойынша халықаралық консультацияларға белсенді қатысты, ол Азия, Еуропа және Латын Америкасы университеттерінің қатысуымен тұрақты даму үшін білім беру бойынша жеке панельдің бастамашыларының бірі болды. Әл-Фараби атындағы ҚазҰУ алғашқылардың бірі болып RIO + 20 университеттерінің тұрақты дамуды ілгерілету туралы декларациясына қол қойды, «Жасыл көпір ұрпақтан-ұрпаққа» виртуалды коммуникациялық платформасы құрылды www.greenbridge.kaznu.kz. Аталмыш университет Колумбия университетімен бірлесіп MDP / Global Classroom тұрақты даму жөніндегі ғаламдық желіде белсенді жұмыс істейді. Ол Азия мен Тынық мұхиты аймағындағы университеттердің халықаралық форумдарына үнемі қатысып, VII Астана экономикалық форумы шеңберінде «Еуразиялық әртүрлілік және тұрақты дамудағы университеттердің рөлі» атты жаһандық мәселелерді талқылау және шешу алаңы болып табылған Азия Университеттерінің III форумын сәтті өткізді.

ҚазҰУ кәсіби элита даярлау деңгейіне жетіп, әлемдік стандарттарға сәйкес ғылыми зерттеулер жүргізіп, елдің экономикалық дамуының жоғары технологиялық секторының интеллектуалды орталығына айналуы керек, бұл университет миссиясында көрсетілген мақсатқа сәйкес келеді.

Алматы қаласы

МЕТОДИЧЕСКИЕ РЕКОМЕНДАЦИИ ПО ОРГАНИЗАЦИИ ДИСТАНЦИОННОГО ОБУЧЕНИЯ В ВУЗЕ ПО ДИСЦИПЛИНЕ «ФИЗИЧЕСКАЯ КУЛЬТУРА»

Д.В.Синьков, В.В.Лептиков, Н.У.Чыныбаев, В.А.Клепиков,

НУО «Казахстанско-Российский медицинский университет», преподаватели кафедры
физической культуры

Аннотация

Настоящие методические рекомендации по организации дистанционного обучения по дисциплине «Физическая культура» в высших учебных заведениях (далее – Рекомендации) разработаны в помощь руководителям кафедр физического воспитания и профессорско-преподавательскому составу (далее – ППС) с целью эффективной организации образовательного процесса и реализации академической политики.

Ключевые слова: физическая культура, образовательный процесс

В соответствии с законом об образовании РК, каждый студент имеет возможность получения полноценного качественного образования независимо от формы обучения. В условиях, когда образовательный процесс не может быть организован в обычном формате, он может быть организован в дистанционном формате.

Дистанционное обучение – целенаправленно организованный и согласованный во времени и пространстве процесс взаимодействия педагогических работников и обучающихся между собой и со средствами обучения с использованием педагогических, а также информационных и телекоммуникационных технологий.

Цель рекомендаций – оказание методической помощи в организации образовательного процесса в формате дистанционного обучения.

Рекомендации направлены на решение следующих задач:

- Организация образовательного процесса ВУЗов в формате дистанционного обучения и обеспечение его качества;
- Методическая поддержка педагогам-практикам, организаторам педагогического взаимодействия в дистанционном формате;
- Разработка собственных курсов на онлайн - платформах;
- Формирование у обучающихся цифровых навыков через контент образовательных программ.

Цель и задачи физического воспитания в дистанционном формате не отличаются от основных целей Типовой учебной программы общеобразовательной дисциплины «Физическая культура» для организаций высшего и (или) послевузовского образования (приказ № 603 от 31 октября 2018 г.) и выражаются в формировании социально-личностных компетенций студентов и способности целенаправленно использовать средства и методы физической культуры, обеспечивающие сохранение, укрепление здоровья для подготовки к профессиональной деятельности.